

Ammar Ali Jan: Internationalism eller apartheid

[Ur [Jacobin magazine](#), 3 september 2022. Ammar Ali Jan är en pakistansk historiker, aktivist, ungdomsledare och akademiker, samt grundare och ordförande för Haqooq-e-Khalq Party (Partiet för demokratiska rättigheter). Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Ett decennium efter de senaste megaöversvämningarna som drabbade Pakistan 2010 vacklar landet ånyo under en förödelse av otänkbar omfattning. Monsunregn och smältande glaciärer har kombinerats och drivit minst 35 miljoner människor från sina hem samtidigt som över 1.300 personer redan har rapporterats döda.

Det beräknas att Pakistan förlorar minst 10 miljarder dollar på grund av den utbredda förödelse som översvämningarna har orsakat. Dessutom har jordbruk och boskap ödelagts i massiv skala, vilket har givit farhågor för svår livsmedelsbrist under de kommande månaderna.

Både lokalt och internationellt fick översvämningarna som började drabba provinsen Baluchistan i juli anmärkningsvärt lite täckning i media. Istället dominerades den offentliga diskussionen av maktkampen mellan den avsatte ledaren Imran Khans parti och Pakistan demokratiska rörelse (PDM:s) koalitionsregering – inklusive de avgörande fyllnadsvalen i provinsen Punjab. I augusti började båda sidor göra politiskt motiverade anmälningar mot sina motståndare. Arresteringen av Shahbaz Gill, stabschef i Khans parti Pakistan Tehreek-e-Insaf (PTI), polariserade det politiska landskapet ännu mer, och man väntade sig fler uppgörelser under de kommande veckorna.

Men medan politiska kommentatorer i Islamabad och utomlands var upptagna med att rapportera varenda detalj i det politiska skvaller som uppstått i centrum, började svaga rop på hjälp cirkulera på sociala media från personer som hade påverkats i Pakistans ytterkanter. Inom kort började översvämningar drabba även Sindh och södra Punjab. Den första gången översvämningarna blev huvudrubrik i en pakistansk TV-kanal var den 23 augusti. Så dags hade mer än 20 miljoner människor redan påverkats och gjort det till landets värsta naturkatastrof i modern tid.

Medias försenade svar på naturkatastrofen förklaras delvis av det faktum att historier om ”naturkatastrofer” inte så lätt och prydligt kan placeras i kategorin ”hjältar och skurkar”. Det omvandlar dem till en tragedi som kan framkalla internationellt medlidande men inte skapa politiskt ifrågasättande. Ändå är politiken central i den tragedi som nu utspelar sig i Pakistan. Det är således oombärligt att peka ut de skurkar som är ansvariga för miljontals människors onödiga lidande.

Politiken suddas ut

Det var aldrig tidigare skådade monsunregn (som följde på en exempellös värmebölja i hela landet) som orsakade översvämningarna i Pakistan, och de är förutsägbara fasansfulla följderna av klimatförändringarna, resultatet av kapitalismens fossildrivna politiska ekonomi. Det är vida accepterat att kolonialism och imperialism omintetgjorde de fattiga ländernas utveckling, och tillät det globala nord att dra fördel av att exploatera de förstnämnda. Enligt den ekonomiska historikern Utsa Patnaik motsvarade enbart de skador som britterna orsakade på den indiska ekonomin 45 miljarder

dollar, och på så sätt skapade öar av rikedom i centrallandet medan miljontals människor i kolonierna underkastades fattigdom, arbetslöshet och svält.

Detta utsugande förhållande blir ännu värre när vi analyserar hur utsläppen av växthusgaser i det globala nord leder till klimatkriser som påverkar länder som inte bara är sårbara för klimatförändringar utan heller inte har ekonomisk förmåga att återhämta sig eller bygga en klimatsäker infrastruktur. Exempelvis hade det globala nord överskridit sin andel av säkra utsläpp redan 1939, nästan åtta decennier innan de översvämningar som vi bevittnar idag.

Pakistan har inte ens använt sin skäliga andel av säkra utsläpp (sedan 1959 har landet bidragit med 0,4% av den totala mängden växthusgaser) medan länderna i det globala nord har överskridit sin andel med 90%. Vi vet också att 100 företag är ansvariga för 71% av utsläppen, medan de 20 värsta nedsmutsarna har orsakat en tredjedel av växthusgaserna i atmosfären. Spöken från det förflutna återvänder för att hemsöka de som inte har gjort något för att främja dem.

Luckan i tid och rum mellan klimatförändringarnas orsaker och effekter är ett av de främsta skälen till varför det är lätt för liberaler att framställa sådana katastrofer som ”humanitära” frågor, och sudda bort tragedins politiska rötter. Som Fredric Ferguson påminner oss är denna minnesförlust inbyggd i kapitalismens logik, eftersom det förflutnas samlade exploatering utnyttjas för att kontrollera det nuvarande. Men eftersom detta förflutna görs osynligt i de varor som byts på marknaden, så verkar det som om utbytet är jämlikt. Med andra ord verkar kapitalismen naturlig, medan den i själva verket förutsätter en historia av våld och utsugning – en historia som kapitalismen förnekar och tystar ner under sin egen utveckling.

Att de nedsmutsare som är huvudansvariga för miljontals människors lidande och för den hotande världskatastrofen raderas bort från den allmänna diskussionen, är i sig själv en del av denna process att utnyttja luckan i tid och rum mellan utsläppen av växthusgaser och deras dödliga konsekvenser. Resultatet blir ett försök att avpolitiserat lidandet och hindra att länderna och företagen i det globala nord ställs till ansvar för det – och ge det felaktiga intrycket att vi ”alla är tillsammans i detta” som en enda hotad människofamilj.

Ångvält av skulder

Pakistan tacklade redan en svår ekonomisk kris när översvämningarna drabbade landet. När PDM störtade Khans regering i april var det en akut kris i betalningsbalansen samtidigt som utlandsskulden beräknades uppgå till 28 miljarder dollar. När den nya regeringen sökte hjälp från Internationella valutafonden (IMF) blev ett av finansinstitutionens viktigaste krav att subventionerna på olja skulle upphöra och att taxorna för elkonsumenterna skulle öka. PDM-regeringen gav efter för dessa krav, varpå inflationen nådde 27%. De fattigaste och medelklasserna drabbades hårdast, men elitens förmåner, som i en rapport från FN:s utvecklingsprogram (UNDP) beräknades uppgå till 17,4 miljarder dollar, berördes inte. Med andra ord bevittnade vi ett groteskt exempel på åtstramningar för de fattiga men socialism för de rika.

I början av augusti tillkännagav regeringen ännu en orimlig ökning av eltaxorna, som ledde till spontana protester i hela landet. Det folkliga trycket tvingade regeringen att upphäva delar av ökningen, men de allmänt dystra levnadsvillkoren fortsätter att hemsöka vanliga medborgare. 40% av dödsfallen beror på vattenburna sjukdomar, omkring 40% av barnen är undernärda, och 20

miljoner är berövade skolgång. Samtidigt som framtiden ser föga hoppningivande ut för allmänheten, förväntar sig IMF att Pakistan ska fortsätta att "omstrukturera" sin ekonomi i linje med marknadskrafterna.

Det är viktigt att komma ihåg att Pakistans skuld har använts för att understödja en elitstyrd ekonomi som kontrolleras av feodala eliter, fastighetsmagnater och militärföretag. I själva verket delades större delen av lånen ut till militärdiktatorer som spelade en avgörande roll som strategisk allierad till USA under kalla kriget och "kriget mot terrorism". Men det är allmänheten som tvingas betala priset för USA-imperialismens allians med Pakistans härskande eliter.

Den historiska skulden

Redan före översvämningarna var det tydligt att Pakistans ekonomi inte längre kunde klara av de orimliga pålagor som IMF krävde, i synnerhet utan att röra eliternas privilegier. Med översvämningar som har orsakat mer än 10 miljarder i skador är det uppenbart att Pakistan kommer att kräva ett makalöst stöd från världen. Det är kanske också en perfekt tidpunkt för att inleda en debatt om att rätta till de historiska felen, inklusive att avskryva skulden, som en del av de internationella insatserna för klimaträttvisa.

Tack och lov får detta krav nu ett ökat stöd i diskussionen. Många organisationer, inklusive Kommittén för att avskaffa illegitima skulder, har sedan länge hävdats att lån som erhållits på grund av kolonial utplundring och militärdiktaturer måste förklaras vara "skamliga" och avskryvas. Det hörs allt ljudligare krav från aktivister, ledande samhällen och akademiker att skulden ska avskryvas som en del av klimatersättningarna för länder i det globala syd. FN:s klimatpanel har också accepterat kolonialismens roll för den ökande globala uppvärmningen, vilket stärker argumenten för ersättning ännu mer.

Aktivister i Pakistan kräver också att långivarna i det globala nord skriver av Pakistans skuld, tillhandahåller investeringar och tekniköverföring för att bygga en klimatsäker infrastruktur, och håller sina fossilbränsleföretag ansvariga för att ha smutsat ner planeten. Det ovanpå de 100 miljarder dollar som de fattiga länderna fick löfte om i Parisavtalet, ett löfte som ännu inte har uppfyllts. Dessa krav ska inte blandas ihop med nationalistiska påståenden där syd och nord blir symboliska kategorier. Som vi har hävdats tidigare har snarare de härskande eliterna i Pakistan (och enligt mångas mening i hela det globala syd) hanterat de ekonomiska och klimatfrågorna på ett bedrövt sätt.

Istället är kraven tänkta att vara en utgångspunkt för en politik som tar frågor om historisk orättvisa, imperialism och kapitalism på allvar för att skapa en alternativ samhällsordning. Det kan ge möjlighet att förena socialister i det globala nord som kämpar mot militarism, chauvinism och fossilföretag med socialister i det globala syd som kämpar mot utsugaralliansen mellan lokala eliter, främmande länder och internationella finansinstitutioner. Med andra ord är det en uppmaning att inleda ett gemensamt internationellt projekt som för fram en djärv vision av framtiden istället för att begränsa möjligheterna till välgörenhetsinsatser.

Företagsgirighet och ekonomiska spekulationer var visat sig vara oförenliga med ett hållbart liv. Den dubbla krisen med skuldsättning och klimatkatastrof i Pakistan visar en möjlig dystopisk framtid, men ger också möjligheter att förändra historiens förlopp. Inget fattigt land kan på egen

hand bygga upp sig igen efter att ha drabbats av förödelse i den omfattning som vi har sett i Pakistan. Antingen kommer det att leda till högre murar, mer våld och skärpt censur när samhällen på fältet blir offer för företagets girighet och vårdslöshet, eller så kommer vi att se en global solidaritet där vi hävdar vår gemensamma mänsklighet genom att omfördela resurser och mildra de historiska fel som har begåtts. Internationalism eller apartheid är de alternativ som klimatkrisen ställer mänskligheten inför. Det är dags att vi alla väljer sida.